

Norges Kommunistiske Parti 98 år

Denne uka kan vi markere at det er 98 år siden Norges Kommunistiske Parti ble konstituert på sitt landsmøte 4.-5. november i 1923. Partiet ble stiftet som norsk seksjon av Den kommunistiske internasjonale, også kjent som den tredje internasjonale, som ble grunnlagt under ledelse av Lenin personlig i 1919.

Med partiets konstituering i 1923 fikk Norge sitt marxist-leninistiske parti, et parti av en ny type, proletariatets organiserte vanguard i dette landet, som en del av det internasjonale proletariatet og dets internasjonale organisasjon. Dermed er ikke oppgaven til norske kommunister i dag å konstituere et nytt parti, men å rekonstituere Norges Kommunistiske Parti.

Revisjonismen fullbyrdet likvidasjonen av NKP på 1970-tallet

I 1970 ble 27 marxist-leninister ekskludert fra NKP, forøvrig fullstendig illegitime eksklusjoner. Deretter forlot 32 andre medlemmer partiet i forbindelse med landsmøtet i 1971. Disse, og en del andre kamerater, satte seg da fore å gjenreise et kommunistisk parti i Norge, fordi NKP ikke lenger kvalifiserte som dette. Det gjenstår å tegne et fullstendig bilde av partihistorien etter krigen, men det ser ut som at det fra 1971 ikke lenger fantes en rød linje innad i NKP. Disse var drevet ut av partiet av den revisjonistiske ledelsen som dels fulgte Moskva og dels skulle slutte seg til den opportunistiske "folkesosialismen" til partier som Socialistisk Folkeparti i Danmark.

Den røde linja i NKP hadde organisert seg som Marxist-Leninistisk Front i NKP (MLF) og disse sluttet seg til Mao Zedongs tenkning. Kamerater som Kjell Hovden og Esther

Bergerud sto i spissen for MLF. Førstnevnte var en anerkjent arbeider- og streikeleder. Sistnevnte satt i sentralstyret for NKP og tilhørte generasjonen som drev aktiv motstand mot den fascistiske okkupasjonen. Hun sto i spissen for solidaritet med det sosialistiske Kina og med kulturrevolusjonen, og hun drev bokhandelen som ble sentral i å spre Mao Zedongs skrifter i Norge på slutten av 1960-tallet.

Etter langvarig kamp hadde revisjonismen seiret i NKP, og partiet ble likvidert ideologisk, politisk og for en tid også organisatorisk. Reidar Larsen førte partiet inn i Sosialistisk Venstreparti, og de mer Moskva-lojale kreftene i partiet måtte "rekonstituere" det som en tvers gjennom bresjnevistisk Sovjet-satellitt i 1975, med Martin Gunnar Knutsen som partileder. Dette var ikke lenger Norges kommunistiske parti, men et revisjonistisk parti. De var ikke lenger et marxist-leninistisk og revolusjonært parti, ikke proletariatets fortropp – de sto fast forankret i parlamentarismen, i den lovlydige legalismen og på det revisjonistiske og opportunistiske grunnlaget som var etablert av det nye borgerskapet i Sovjetunionen.

Oppportunistene arbeidet for splittelse fra Komintern i 1923

I anledning konstitueringen i 1923 er det også viktig å merke seg noen lærdommer av overskridende og uhyre stor betydning, som vi kommer tilbake til i slutten av denne teksten. Norges Kommunistiske Parti ble konstituert som følge av en splittelse i Det norske Arbeiderparti. Ledelsen av dette partiet ble i 1918 overtatt av en forening av sentrum og venstre i partiet, anført av Kyrre Grepp. Grepp døde kort tid senere, og den tilsynelatende mer opportunistiske Martin Tranmæl ble de facto leder i partiet, selv om det formelt var andre som hadde stillingen. Dette er et typisk borgerlig grep for å skjule "makten bak makten". Mange opportuniste liker å være slike grå eminenser som har mer (uformell) makt og mindre (formelt) ansvar.

Under Grepps ledelse ble Arbeiderpartiet medlem av Den kommunistiske internasjonale ved stiftelsen i 1919, og partiets venstrefløy og ungdomsforbund hadde allerede i flere år deltatt i forberedelsene til å stifte proletariatets nye internasjonale organisasjonen. Dette førte til at de åpne reformistene i partiets høyrefløy splittet partiet i 1921, og stiftet Norges Socialdemokratiske arbeiderparti (NSAP). Martin Tranmæl arbeidet likevel aktivt, både relativt åpent og relativt fordekt, for å løsrive Arbeiderpartiet fra Internasjonalen.

Tranmæl var, som mange opportunister, drevet i å fremstå som svært radikal. Han hadde en fortid som syndikalist, med opplæring i USA. Retorisk tok han til orde for å bruke dynamitt i streikekamper, men i praksis drev han Arbeiderpartiet konsekvent mot høyre. I kampen mot Internasjonalen brukte han og hans allierte retorikken for "selvbestemmelsesrett" for å drive fram splittelsen fra det kommunistiske verdenspartiet. De krevde særregler for det norske partiet, at det norske partiet skulle organiseres annerledes enn andre partier på grunn av særegne forhold i Norge, og så videre. Lederne var selvsagt vel vitende om at dette ville medføre en splittelse fra Den kommunistiske internasjonale, og det var det de ønsket. Grunnlaget var selvsagt ideologisk-politisk, selv om de hevdet at de forsvarte "internasjonal solidaritet".

Et bevis for dette er at Arbeiderpartiet raskt fant sammen igjen med "høyresosialdemokratene" i NSAP etter at splittelsen fra Komintern var fullbyrdet. Et annet bevis er hvordan Tranmæl og partileder Torp snakket varmt om Internasjonalen og Sovjetunionen i 1923, mens de få år etter angrep dem med svart propaganda mot den røde terroren og proletariatets diktatur. Et tredje bevis er Arbeiderpartiets og Tranmæls holdning til partisanene som reiste til Spania, hvor Arbeiderpartiet i regjering håndhevet forbudet mot å dra som frivillig for å krige utenlands, i kontrast til hvordan de oppmuntret til, og

støttet at frivillige reiste for å krige mot det sosialistiske sovjetsamveldet, sammen med Nazi-Tysklands tropper i den finske vinterkrigen.

Opportunistene bekjemper enheten og disiplinen

Retorikken og standpunktene kommer fram i protokollen fra Arbeiderpartiets ekstraordinære landsmøte i 1923. Her kjempet Kominterns utsendinger sammen med partiets venstrefløy, for å bevare enheten innenfor Den kommunistiske internasjonale. De argumenterte med at proletariatet er én klasse på tvers av grenser og land, og at partiet måtte slutte rekkene i en tid hvor revolusjonen var en konkret realitet i Russland, Tyskland, Finland og andre land. De argumenterte for å slå ring om verdens eneste sosialistiske land: Sovjetunionen under konstruksjon på ruinene av det gamle russiske imperiet. Mot dette appellerte Tranmæl, Torp og andre opportunister til patriotisme, "selvbestemmelsesrett" og "uavhengighet". Vel og merke hadde Tranmæl nektet å dra til Moskva foran landsmøtet for å forhandle direkte med ledelsen av Internasjonale. Han hadde det ifølge ham selv for travelt med arbeidet i Norge.

Viktige lærdommer å trekke fra dette er at opportunistene splitter proletariatet og dets parti, at de særlig nekter å underordne seg, miste sin "selvbestemmelsesrett" og at de ikke tar opp sine plikter som proletariske internasjonister i annet enn fraser og ord. Selv i en krigssituasjon hvor proletariatets fortropp kjemper blodige kamper på liv og død i Russland, Tyskland og Finland, tre land nært Norge, skaper opportunistene splittelse i rekkene fordi de ikke kan akseptere et minimum av disiplin og sentralisme. Det finnes knapt harde nok ord til å fordømme et slikt svik mot sine egne klassefeller, mot alle de som kjempet og falt for å løfte den røde fanen helt til topps i disse landene, ikke for egen vinning men for hele det internasjonale proletariatet. Slik våre kjære kamerater gjør den dag i dag i Peru, Tyrkia, Filippinene og India, slik også heroiske revolusjonære fattigbønder gjør denne dag i Rondônia.

Det må slås fast at det igjen og igjen er opportunistene som flykter fra tolinjekampen. Det er opportunistene som splitter bevegelsen. Venstresida arbeidet lojalt innenfor bevegelsen og bar ved og vann for denne i alle år, men i det øyeblikket disse vant ledelsen og forente seg med verdensrevolusjonen, søkte opportunistene splittelsen. Lenin kjempet lojalt innenfor RSDAP gjennom flere nederlag, og sto standhaftig for en rød linje. I det øyeblikket hans linje fikk flertall i ledelsen, deserterte mensjevnikene fra sine poster, de unndro seg partidisiplinen og splittet partiet. Det bolsjevikiske partiet i Russland ble ikke dannet av splittelsesmakere, men av de røde som holdt på enheten. Det samme var tilfellet da NKP ble konstituert i 1923, og da kamerat Esther Bergerud ble ekskludert sammen med 26 andre kamerater i 1970. Historien har gjentatt seg utallige ganger, og dessuten i vår samtid.

Gjenreis Norges Kommunistiske Parti!

Den kommunistiske internasjonale og venstrelinja kjempet mot splittelsen, og de knuste splittelsen over store deler av landet. Bare på østlandet og særlig i hovedstaden var Tranmæls høyrefløy svært dominerende. I alle andre store byer gikk flertallet videre med Den kommunistiske internasjonale. Derfor ble for eksempel partiene i Trondheim og Bergen hetende Bergen Arbeiderparti av NKP og Trondhjems Arbeiderparti av NKP. Venstresida vant mange av avisene og halve stortingsgruppa til det gamle partiet. Etter harde kamper med opportunisten, først den åpne reformismen som gikk til NSAP og så den noe mer fordekte opportunisten til Tranmæl, ble Norges Kommunistiske Parti konstituert av mer enn hundre delegater den 4. november. Partiet heiste den røde fanen med hammer og sigd i Norge.

I dag må partiet rekonstitueres for at proletariatet igjen skal få en fortropp verdig dette navnet. Nå er marxismen-leninismen blitt marxisme-leninisme-maoisme, det tredje, høyere og overlegne stadiet av proletariatets ideologi. Denne innsikten fikk vi fra Gonzalos tenkning, som for første gang

definerer og syntetiserer maoismen på denne måten i dokumentene til Perus Kommunistiske Parti. NKP må derfor rekonstitueres som et maoistisk parti, og det må samtidig initiere folkekrigen for sosialistisk revolusjon i Norge og dermed må partiet også militariseres. For bare slik kan det lede sin egen konstruksjon og konstruksjonen av en folkehær og en revolusjonær enhetsfront, samtidig og midt i folkekrigen. Dette er lærdommer fra Perus Kommunistiske Parti og formann Gonzalo, lærdommer de selv trakk og beviste i og gjennom folkekrigen i Peru. Det er allmenngyldige lærdommer som må løftes, forsvares og anvendes i alle land, uten unntak, også Norge.

Referanser

[DET EKSTRAORDINÆRE LANDSMØTE](#) (Protokoll, 1923)

[Marxist-Leninistisk Front – Wikipedia](#)

Les mer:

[*Rudolf Nilsens dikt til NKP*](#)

[*Kort oversikt over NKPs historie*](#)

[*En historikk over Norges Kommunistiske Parti*](#)

[*Kort om oppgjøret med Furubotns annet sentrum i NKP*](#)

[*Partiets konsolidering og oppgjøret med det annet sentrum*](#)

[*Da NKP avviste medlemskap for krigshelten Asbjørn Sunde*](#)

Om Esther Bergerud og den røde linja i "NKP"

Aktiviteter den siste uka

Gjenreis Norges Kommunistiske Parti!